

Posudek na bakalářskou práci

Název: Festivita jako prostor vyjednávání etnických hranic. Havířský průvod v Jihlavě.

Autorka: Hana Svačinková

Fakulta humanitních studií UK, Praha 2012, 74 s. + Přílohy

Vedoucí: PhDr. Mirjam Moravcová, DrSc.

Téma bakalářské práce Hany Svačinkové je ukotveno v problematice česko-německých vztahů. Na příkladu vzniku, růstu, pádu a revitalizace slavnosti jihlavského hornického průvodu (1890 – současnost) se zrcadlí nejen dynamika vztahu příslušníků české a německé národnosti svázaných s městem Jihlava, ale také schopnost festivity redefinovat svůj symbolický význam. Tomuto vyústění práce ovšem předchází celý sled kroků, které je s ohledem na žánr oponentského posudku mou povinností okomentovat.

Z výše uvedeného odstavce je zřejmé, že si autorka zvolila relevantní téma. Vybuodovala takovou strukturu práce, z níž plynou relevantní závěry. Práci ukotvila v dvojím typu odborné literatury. Jednak se věnovala literatuře o národních slavnostech. Tu použila jako skrytý interpretační rámec, tedy přesněji jako argument – povolení k tomu, že je možné o hornickém průvodu uvažovat v kontextu nacionálních deklarácí. Organickou se pak více stala literatura popisující česko-německé vztahy v Jihlavě. Tyto části textu jsou kontextem, na jehož základě lze rozumět diskurzu, který se s konáním průvodu spojoval.

Sledování diskurzu průvodu není a s ohledem na sledovaný časový rozsah ani nemohlo být založeno na jednom typu dat. Autorka vytěžuje dobový tisk, archivní prameny i vzpomínky pamětníků. V zásadě však nikde autorka neuvažuje o nejednotné povaze těchto dat. Proto bych pro příště doporučila nejen v metodologické části práce ale i při samotném výkladu se více vyrovnat s faktem, že bude pro sledování dynamiky proměny symbolického významu slavnosti nucena používat takto disparátní data a k jakým omezením na úrovni interpretací toto vede. Nicméně autorka pracovala s poměrně bohatým datovým souborem, a to je třeba ocenit.

Vlastní analýza dat je promyšlená, metodologicky adekvátní. Autorka zformulovala fáze průvodu. V nich vždy sledovala ústřední myšlenku, kterou měl průvod v dané době aktivním i pasivním účastníkům předat. Velice barvitě líčí vymezování pozic českého a německého tisku prostřednictvím komentářů průvodu. Je škoda, že trochu zaniká změna symbolických deklarácí znacizované slavnosti (nevěnuje se tomu mnoho pozornosti a také toto mohlo být např. v závěru znovu zhodnoceno). Velmi citlivě také upozorňuje, že česká Jihlava měla paralelní slavnosti, které měly odvést pozornost od německého průvodu. Přesto ale zároveň upozorňuje, že teatrálnost (karneval) slavnosti přitahoval i české diváky, kteří dozajista hledali ve festivitě jiné symbolické významy než přihlášení se k myšlence velkého Německa.

Zcela unikátní jsou data vztahující se k revitalizaci průvodu u vysídlených Němců. Význam obnovené festivity je konstruován sice na výpovědi jediného aktéra, ale je na ní zřejmé, jaké různé symbolické významy pro aktéry průvod nesl (Jihlavan, rodinné kořeny, vyhnaný Němec, snaha zachovat tradici).

Na rozboru situace po roce 1989 je pak zřejmé, že pro dnešní Jihlavu obnovený průvod ztratil příděch etnických svárů. Absence generace pamětníků, která by vracela původní nacionální význam do hry, umožnila revitalizaci obřadu a identifikaci účastníků s myšlenkou hornické tradice města. Prosadila se rovina historických kořenů města nezávislá

na národnostním labelu. Zatímco u vysídlených Němců s odchodem pamětníků není na co navázat, s kým komunikovat symbolický význam festivity, a proto festivity zaniká.

Práce Hany Svačinkové je zpracována na poměrně rozsáhlém korpusu dat. Je rozhodně inspirující, přestože ne všechny interpretace, které data nabízela, byly zformulovány a vysloveny v textu. Po obsahové stránce lze tedy konstatovat, že bakalářská práce je myslivá, nikoliv jen popisná (což u daného předmětu bádání nebývá výjimkou). Po stránce formální je text psán čtivým jazykem, s minimem chyb. Doporučení bych ale vznesla k formální prezentaci literatury a pramenů. Není zřejmé, proč existují dva soupisy literatury a proč se k archivním pramenům v soupisu zdrojů a zejména v popisu pramenů nepřistupuje podle oborového úzu. Za ocenění stojí obrazová příloha.

Práci pokládám za zdařilou a hodnotím ji v rozmezí mezi výborně a velmi dobře.

V Praze 31.1.2012

PhDr. Dana Bittnerová, CSc.